VALAŠTIANSKY hlásnik

ročník XII. ● číslo 1 ● február 2014 ● dvojmesačník

Z OBSAHU VYBERÁME:

- Správa o činnosti hlavného kontrolóra
- Zo života škôl
- Čo rozprávali pamätníci

A sme v ďalšom novom roku

Na úvod môjho článku chcem všetkým občanom našej obce zaželať veľa zdravia, šťastia, osobných a pracovných úspechov.

Predchádzajúce roky tohto volebného obdobia boli v našej obci veľmi hektické ale zamýšľať sa nad tým, čo bolo predtým, je urobiť krok vzad. Pozrime sa, čo nám prinesie tento nový rok, dovolím si povedať volebný rok. Už od začiatku roku sa pripravujeme na voľby prezidenta Slovenskej republiky. Aj v tejto príprave sa ukazuje, že v našej krajine, rovnako aj vo väčšine obcí chce byť každý jednotlivec veliteľom, ktorý sa chce presadiť, a že len ich názor je ten správny. Za posledné obdobie sa naša obec zmenila na nepoznanie a ohlas od ľudí, ktorí našou obcou len prechádzajú, obdivujú, ako sa neustále mení. Spomedzi blízkych obcí máme najširšiu paletu kultúrnych a športových podujatí. Festival dychových hudieb je v celom Banskobystrickom kraji jedinečné podujatie. Rovnako prispievame na zachovanie tradičných zvyklostí počas fašiangov a živého betlehema. Obnovili sme uvítanie detí do života, ktoré organizujeme dvakrát do roka. Vážim si ľudí, ktorí svojou činnosťou prispievajú na rozvoj obce, či už priamo fyzickou prácou alebo organizačnými schopnosťami. No nájdu sa aj takí, ktorí hanobia prácu týchto ľudí a svojimi "múdrymi" rečami robia zlé meno vedeniu obce.

Niektorí ľudia majú názor, že v obci sa málo robí. Na zhrnutie uvediem niekoľko činností.

Na začiatku roka 2011 sme zorganizovali vari najúspešnejšie športové, resp. extrémne podujatie, a to BIG AIR v obci. Úspešne sme ho o rok zopakovali. Rovnako čím ďalej - tým viac sa stáva ešte populárnejší Festival dychový hudieb. Dobré meno obci robia aj športovci (futbalisti a biatlonisti) a dobrovoľní hasiči. Popri úžasných kultúrnych a športových podujatiach sme spolu zveľadili mnohé zákutia obce. Vyčistili sme Potôčky a Lipovú v rámci protipovodňovej aktivity. Opravili sme cestu TDH spolu so železničným priecestím úzkokoľajovej železnice. V spolupráci so ŽSR sme opravili priecestie pod kostolom a zrenovovali oporný múr.

Pred dvoma rokmi sme vybudovali multifunkčné ihrisko, ktoré je možné v zime premeniť na ľadovú plochu, žiaľ v tomto roku sa nám to navzdory počasiu nepodarilo. V novootvorenom kultúrno-športovom centre sa vystriedalo mnoho podujatí, ktoré oslovili veľa návštevníkov, napr. výstavy tunajších aj zahraničných umelcov, výstavy technických charakterov, hasičská výstava a nezabudli sme ani na práce našich žiakov. Rovnako v spolupráci s miestnymi organizáciami využívame tieto priestory na členské schôdze.

Dnes sa môžeme pýšiť jednou z najmodernejších škôl v okolí. V minulom roku sme otvorili elokované pracovisko materskej školy.

V tomto roku máme ešte na pláne dokončiť pasportizáciu dopravného značenia a nainštalovať podstatnú časť dopravných značiek, vybudovať nové oplotenie základnej školy. Dobrou správou pre nás je, Ministerstvom vnútra schválená dotácia na zníženie kriminality v obci, tzn. nákup a montáž kamerového systému. K dopravnému značeniu mi nedá pripomenúť, že sa nájdu vandali, ktorí značky svojou nerozvážnosťou ničia a preto dúfam, že kamerový systém nám ich pomôže odhaliť.

Už niekoľko rokov je naša obec zapojená do projektu Združenie obcí EKOLÓG, ktorého hlavnou úlohou je separovanie odpadov. Žiaľ, ani táto činnosť mnohým obyvateľom veľa nehovorí. Pri náhodnej kontrole odhalíme nedostatky v separovaní. V obci je rozmiestnených 180 kontajnerov na tri komodity odpadov. No stali sa prípady, konkrétne deväť, že kontajnery podpálili. Čo vedie ľudí k takémuto činu? Veď je to náš spoločný majetok a aj napriek tomu sa takáto nekalá činnosť deje. Čím užitočným títo ľudia prispeli na rozvoj obce?

V tomto roku prichádza do samospráv nový systém komunikácie s občanom. Aj my sa pripravujeme na spustenie elektronickej komunikácie. Čím ďalej, tým viac sa svet digitalizuje a dúfam, že to prinesie komfort aj do našej obce.

V tomto roku nás čaká troje volieb. Voľba prezidenta, ako som spomenul na začiatku, voľba poslancov do európskeho parlamentu a voľba do samospráv.

A čo dodať na záver? Snáď len to: „Ako sa budeme o seba starať, tak sa budeme mať".

Ing. Juraj Uhrin
starosta obce

foto: B. Strmeňová

UVÍTANIE DETÍ DO ŽIVOTA

Dnes najšťastnejší spev k nám prilieta,
keď pozerám s pýchou na dieťa,
ktoré tu spieva do celého sveta.
Dnes naše dieťa núka náruč svetu,
hoc ešte plače, chcelo by sa smiať
a vypovedať jednu prostú vetu –
s ktorou chce všetkým čistú lásku odovzdať.

Nie je nič krajšie, ako keď dvaja milujúci ľudia dávajú život a nechajú pokračovať vlastný osud v živote malého človiečika. Dieťa je najvzácnejší dar, pečať vzájomnej lásky a naplnenie zmyslu života.

Aj v našej obci sme s radosťou privítali nových občiankov. Osem ratolestí - Lauru, Petra, Tobiasa, Františku, Janku, Timeu, Jakuba a Tadeáša.

Hovorí sa, že keď sa narodí človek, zapáli sa na oblohe nová hviezda. Aj v očiach našich mladých mamičiek žiarili hviezdy a v očiach otcov sa zračila nesmierna hrdosť, keď v náručí držali svoje detičky.

Milý rodičia - výchova dieťaťa je veľmi náročná a zodpovedná úloha. Čaká vás veľa životných skúšok, úsilia, odriekania, ale aj radosti a šťastia. K narodeniu vášho dieťaťa vám srdečne blahoželáme a prajeme pevné zdravie, pohodu, trpezlivosť a veľa lásky.

Danka Králiková
foto: Pavel Hlásnik

Demografické údaje obce VALASKÁ

Počet obyvateľov celkom k 31.12.2013:	3735
z toho - občanov (nad 15 rokov):	3225
- detí (do 15 rokov):	510
Priemerný vek :	41,27 roka

Prehľad obyvateľov podľa veku a pohlavia k 31.12.2013:

- deti (do 15 rokov):	
dievčatá:	230
chlapci:	280
spolu:	**510**
- mládež (od 15 do 18 rokov):	
dievčatá:	57
chlapci:	69
spolu:	**126**
- dospelí:	
ženy:	1609
muži:	1490
spolu:	**3099**

Zmeny v stave obyvateľov za obdobie od 01.01.2013 do 31.12.2013:

Prihlásených:	71
z toho - občanov:	41
- detí:	30
z toho - narodených:	23
- odhlásených:	69
- zomrelých:	43
Celkový úbytok:	41

Z výborovej schôdze ZO SZPB

Poslaním základnej organizácie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov je šíriť myšlienku hrôzy druhej svetovej vojny v dejinách slovenského národa a uctiť si pamiatku všetkých, ktorí padli pri oslobodzovaní obcí ale i tých, ktorí boli násilne odvlečení do koncentračných táborov. Cieľom tejto organizácie je nezabudnúť na tieto významné medzníky, ktoré uznáva celý svet.

ZO SZPB v našej obci má 52 členov, ale väčšina je už v pokročilom veku, preto by sme uvítali aj mladších ľudí. Dňa 21.1.2014 sa uskutočnilo stretnutie členov výboru ZO SZPB v starom zložení. Predseda: Jaroslav Krajč, tajomník Janko Havrila, hospodár Lydka Krupová a ostaní členovia výboru. Ako hlavný bod tohto stretnutia bolo odovzdanie funkcií mladším ročníkom. Novým predsedom ZO SZPB sa stal Ing. Juraj Uhrin, tajomníkom Aurel Starke, hospodárom ostala Lýdia Krupová a kroniku organizácie prevzal Mgr. Ivan Karak. Pán Jaroslav Krajč a Terézia Kúdelková zostali v novom výbore ako členovia a novým členom sa stal Martin Krupa. O práci a programe tejto organizácie budeme pravidelne informovať aj ostatných občanov našej obce.

Martin Krupa
foto: Bc. Silvia Krupová

NÁZORY, POSTREHY, OHLASY...

Vážená redakcia,

nedá nám reagovať na článok Mgr. Ivana Karaka, uverejnený v našich novinách č.5/2013.

Uvedený autor sa doširoka vyjadruje o nástenkách , ktoré sú umiestnené na Nám. 1. mája vo Valaskej. Hrubo útočí na našu organizáciu ZO KSS Valaská, že nástenku, ktorú máme v prenájme od Obecného úradu Valaská od roku 2001, neaktualizujeme a špatí uvedené námestie, čo opak je pravdou. Sme legálne zaregistrovaná strana, ktorá má svojich členov a sympatizantov. Pán autor zrejme potrebuje aktuálne očné vyšetrenie. Nástenka sa aktualizuje priebežne a informuje našich občanov o činnosti ZO KSS. Nikto Vás nenúti si ju pozrieť, nie to ešte prečítať!!! Hovoríte o strane, ktorá upadla do zabudnutia? Pán autor, neberte nám právo rozhodnúť, do ktorej strany vstúpime, tak ako ho my neberieme Vám. Pamäť máme dobrú. Kamže sa podela VPN a jej Valaštianski členovia? To nás naozaj netrápi. Tak nech Vás netrápi, že vo Valaskej žije ZO KSS, ktorú zakladali ťažko pracujúci Valašťania a z ktorých mozoľov bolo finančne dotované aj Vaše vysokoškolské štúdium, aby ste vyštudovali a následne zastávali vysoké funkcie. My sme údajne demokratická krajina a veríme, že i redakčná rada rozhoduje demokraticky a našu reakciu uverejníte vo Valaštianskom hlásniku, inak sa obrátime na vyššie orgány BBSK.

Čo vy na to občania Valaskej?

predseda ZO KSS Valaská – Marian Smola
tajomník ZO KSS Valaská Bc. Jozef Jakab
členovia ZO KSS a sympatizanti

Správa o kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce Valaská za rok 2013

V súlade s ústavou § 18f, ods. 1, písm. e) zákona č. 369/1990, Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, ktoré ukladá hlavnému kontrolórovi povinnosť predkladať obecnému zastupiteľstvu správu o kontrolnej činnosti za uplynulý rok, a to do 60 dní po uplynutí kalendárneho roka **predkladám** Obecnému zastupiteľstvu obce Valaská Správu o kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce Valaská za rok 2013, obsahom ktorej je súhrnná informácia o vykonávaní kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra za rok 2013.

Výkon kontrolnej činnosti

Kontrolný proces je neoddeliteľnou súčasťou štruktúry riadenia samosprávy obce Valaská a jeho hospodárenia s verejnými prostriedkami, kde plní funkciu spätnej väzby. Účinná a cieľavedome uplatňovaná kontrola prispieva k neustálemu skvalitňovaniu riadiaceho procesu samosprávy.

Hlavný kontrolór vykonáva kontrolu z hľadiska dodržiavania zákonných ustanovení so zameraním sa predovšetkým na dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelovosti pri nakladaní s majetkom obce. Plní pritom úlohy stanovené v § 18 f zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Výkon kontroly vychádza z princípov nezávislosti, objektívnosti, odbornosti, nestrannosti a aktuálnosti a je realizovaný podľa metodiky uvedenej v zákone č. 502/2001 Z.z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Hlavný kontrolór obce môže vykonávať kontroly aj nad rámec schváleného plánu kontrolnej činnosti, a to z vlastného podnetu na základe poznatkov, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej činnosti.

Kontroly v roku 2013 boli zamerané predovšetkým na dodržiavanie ustanovení zákonov:
- č. 369/1990, Zb. o obecnom zriadení v z.n.p.
- č. 138/1991, Zb. o majetku obcí v z.n.p
- č. 502/2001 Z.z. o finančnej kontrole, vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v z.n.p.
- č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v z.n.p.
- č. 431/2002 z.z. o účtovníctve

Celkový rámec kontrol v druhom polroku 2013 (nástup do funkcie máj 2013) bol určený Plánom kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce Valaská na II. polrok 2013, schválený Uznesením č. 137/2013 OcZ zo dňa 19.6.2013.

O plnení úloh v oblasti kontrolnej činnosti som na zasadnutia Obecného zastupiteľstva obce Valaská pravidelne predkladal informácie o kontrolnej činnosti za obdobie od jeho posledného zasadnutia do nadchádzajúceho zasadnutia, obsah ktorých bol z časti zapracovaný aj do tejto ročnej správy.

Predkladané správy z kontrolnej činnosti v II. polroku 2013:

1. Správa z následnej finančnej kontroly č. 01/2013, cieľom ktorej bolo preveriť zákonnosť výberu poplatkov Materskou školou vo Valaskej od zákonných zástupcov detí navštevujúcich materskú školu vo Valaskej. Obsah správy zobralo Obecné zastupiteľstvo vo Valaskej na vedomie Uznesením č. 138/2013 OcZ, zo dňa 19.6.2013.

2. Správa z následnej finančnej kontroly č. 02/2013, cieľom ktorej bola kontrola zákonnosti, účinnosti, hospodárnosti a efektívnosti pri hospodárení s finančnými prostriedkami obce Valaská pri realizácii investičnej akcie – rekonštrukcia MŠ (po bývalej pošte). Obsah správy zobralo Obecné zastupiteľstvo vo Valaskej na vedomie Uznesením č. 180/2013 OcZ, zo dňa 20.11.2013.

3. Správa z následnej finančnej kontroly č. 03/2013, cieľom ktorej bola kontrola vyberania príspevkov od zákonných zástupcov detí a žiakov na čiastočnú úhradu nákladov v MŠ, ŠKD, ZUŠ a Školskej jedálne pri ZŠ. Obsah správy zobralo Obecné zastupiteľstvo vo Valaskej na vedomie Uznesením č. 197/2013 OcZ, zo dňa 11.12.2013.

4. Správy z kontrol plnení uznesení, ktoré som predkladal na každé rokovanie Obecného zastupiteľstva vo Valaskej v písomnej forme, ktorých obsah poslanci Obecného zastupiteľstva vo Valaskej zobrali na vedomie.

V zmysle v § 18 f, ods. 1, písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov som na rokovanie Obecného zastupiteľstva vo Valaskej v roku 2013 predložil odborné stanovisko k:
- záverečnému účtu obce Valaská za rok 2012 (Uznesenie č. 139/2013, zo dňa 19.6.2013),
- návrhu rozpočtu obce Valaská na rok 2014 a roky 2015-2016 (Uznesenie č. 186/2013, zo dňa 11.12.2013).

Správy z vykonaných kontrol a odborné stanoviská sú zverejnené na internetovej stránke obce Valaská.

Okrem zabezpečovania a plnenia úloh v oblasti kontrolnej činnosti som sa počas roku 2013 pravidelne zúčastňoval na zasadnutiach Obecného zastupiteľstva vo Valaskej. Zúčastňoval som sa aj na zasadnutiach komisie finančnej a komisie výstavby, územného plánovania, životného prostredia a poľnohospodárstva, kde som sa oboznamoval s materiálmi, ktoré boli predkladané na zasadnutia OcZ vo Valaskej.

Záver

Nástupom do funkcie hlavného kontrolóra obce Valaská som sa oboznamoval najmä s postupom a procesnými úkonmi spojenými s priebehom vykonávaných kontrol, vrátane administratívnej agendy. Zúčastnil som sa na pracovnom stretnutí Pohronskej regionálnej sekcie ZHK SR a odbornej konferencie HK v Podbanskom, kde som sa oboznamoval s problematikou vnútorných kontrol v obciach.

Po zhodnotení výsledkov mojej kontrolnej činnosti v roku 2013 (pri 40 % pracovnom úväzku) môžem s plnou zodpovednosťou konštatovať, že naďalej budem dôsledne postupovať podľa jej zákonných pravidiel a následne ňou overovať objektívny stav kontrolovaných skutočností, ich súlad so všeobecne záväznými predpismi a internými predpismi riadenia, a to najmä s dôrazom na dodržiavanie zásad hospodárnosti, efektívnosti a účelovosti pri hospodárení s prostriedkami obce Valaská ako verejnými prostriedkami.

Vo Valaskej, dňa 21.1.2014
Ing. Martin Havaš
hlavný kontrolór obce

S novým rokom nové povinnosti

Prekročili sme prah nového roka, aby sme znova začali písať históriu jeho všedných i sviatočných dní. Dni naplnených láskou, porozumením, prácou, povinnosťami, ochotou a ústretovosťou urobiť niečo preto, aby naša obec krásnela a žila. S takýmto cieľom sú aj matičiari vo Valaskej odhodlaní kráčať v šľapajach svojich predkov. Nezabúdame na ich múdrosť, pracovitosť, snahu zanechať čosi, čo sa ukrýva v tradíciách a kronikách. Z nich čerpáme aj dnes, z nich spoznávame svoju identitu, v nich nachádzame hodnoty, ktoré sú nepochybne pamäťou národa.

V roku 2014 je aj bude našou povinnosťou podporovať vlastenectvo, ochraňovať a rozvíjať kultúrne dedičstvo našich ľudí. Stalo sa už tradíciou, že niektoré akcie v roku sa už udomácnili a ľudia ich čakajú. Takže aj v tomto roku budú naši najmenší žiaci, ako kolektívni členovia MS, spolu s ich staršími „kolegami" zo ZŠ, s rodičmi a občanmi vynášať Morenu, ktorú naši prastarí, ešte aj starí rodičia volali Mariena.

Nebyť 6. marca, nemohli by sme už desiatky rokov oslavovať oslobodenie obce. Tak tomu bude aj v tomto roku, aby sme si spomenuli na boľavé dni vojny a radosť zo slobody. Pri tejto príležitosti, pripevníme pamätné tabule o Lipke štátnosti na Nám. 1. mája a u viac ako sto - ročnej lipe pri kostole, ktorá svojou košatou korunou je symbolom života v našej obci.

Na oslavu 1. mája budeme opäť so všetkými žiačkami a žiakmi zo spevokolu Lipka a hasičmi krášliť a stavať májovú briezku.

V júni oslávime jedno z najkrajších mužských mien pri Jánskej vatre na Lipovej programom našich detí a ich rodičov. Ako na každom spoločenskom podujatí, aj vtedy bude spolu s vami spievať spevokol Lipka a cestu na Lipovú skrášli krojovaný sprievod s fakľami, za účasti žiakov.

Ani v tomto roku nezabudneme na Valaštiansku kultúrnu jeseň so sprievodnými podujatiami ako sú výstavy, či pečenie točni (harule) v spolupráci s OZ Pekný deň, hasičmi, SD a najmä s OcÚ.

Záver roka bude patriť živému Betlehemu, na ktorý sa už tešíme.

Z okrúhlych výročí, na ktoré si v roku 2014 spomenieme sú:
- 150. výročie narodenia Jozefa Murgaša, osobnosť svetového mena v oblasti elektrotechniky a rádiotelegrafie
- 190. výročie narodenia Gustava Kazimíra Zechentera Laskomerského
- 95. výročie smrti M.R. Štefánika
- 95. výročie vzniku Univerzity Komenského
- Pristavíme sa aj pri 1120. výročí úmrtia jedného z najvýznamnejších panovníkov kráľa Svätopluka
- 145. Výročie vzniku Živeny, ktorej významnou časťou práce bola zbierková a výstavná činnosť.

Pri ďalších významných výročiach sa pristavíme aj v II. polroku.

Tí, ktorí ešte váhate, príďte medzi nás matičiarov, staňte sa členmi Matice slovenskej, aby sme spolu písali dejiny, na ktoré sa nezabúda, a ktoré zostávajú natrvalo v pamäti národa.

Výbor MO MS

Poďakovania

Chcel by som touto cestou poďakovať starostovi obce Ing. Jurajovi Uhrinovi za finančnú pomoc, PhDr. Zuzane Kúdelkovej , Bc. Jánovi Šulejovi za úžasnú podporu pri príprave na zimnú biatlonovú sezónu 2013 / 2014. Verím, že kvalitná príprava mi umožní splniť všetky ciele, ktoré som si predsavzal a úspešne budem reprezentovať nielen Klub biatlonu Valaská – Osrblie, ale aj našu obec.

Filip Kramla

...

Týmito riadkami sa chcem poďakovať všetkým občanom obce Valaská za spoluprácu v roku 2013. Prispeli ste svojím dielom, niekto viac a niekto menej, ale predsa k napredovaniu našej dediny. Správnymi pripomienkami na prácu poslancov ste aj Vy vylepšili spoluprácu medzi občanmi, poslancami a vedením obce. Nie vždy sa všetko podarí, a preto netreba hneď každého zatracovať. Buďme k sebe tolerantní a snažme sa žiť tak, aby sme sa nebáli pozrieť do očí tomu druhému. Nech v nás zvíťazí pozitívne myslenie a dobro.

Blažena Pastírová

Zo života materskej školy

Vianočné prázdniny sa skončili. Márne sme čakali, že Perinbaba nám nasneží, aby sme si užili zimné radovánky. Napriek tomu si myslím, že detičky si doma oddýchli, tešili sa z vianočných darčekov, ale aj z toho, že sú spolu so svojimi najmilšími.

Privítali sme Nový rok a opäť sme nastúpili do práce a deti do materskej školy. Tešili sa na svojich kamarátov, ktorých predsa len dva dlhé týždne nevideli.

S nástupom do nového roku našu materskú školu čakajú zmeny. Od 1. januára 2014 je už naša materská škola s právnou subjektivitou. Čo sa skrýva pod pojmom právna subjektivita?„Znamená to, že materská škola sa stáva nezávislou organizáciou. Musí prevziať povinnosti, ktoré má každý bežný podnik, každá bežná organizácia. Plní záväzky k svojim zákazníkom, v našom prípade k rodičom, ale tiež k všetkým predpisom štátnej správy a k finančným prepisom. Materská škola musí vedieť uzatvoriť pracovnú zmluvu podľa Zákonníka práce, vydať platové zaradenie v zmysle mzdových predpisov, vedieť zdaniť príjem zamestnancov tak, aby bol v súlade so zákonom o zdanení.

Vedieť riešiť situácie, keď dôjde k určitým právnym konfliktom, a to nielen v pracovno – právnych sporoch, ale aj v sporoch s dodávateľmi, musí si vedieť rady s riadením a hospodárením, v styku s bankou. Naša materská škola je zriadená ako rozpočtová organizácia podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Školu riadi riaditeľ, ktorý je štatutárnym orgánom školy, čo je dané zákonom č. 596/2003 Z. z. Právne úkony voči riaditeľovi školy robí starosta obce. Z hľadiska zamerania riadiacich činností riaditeľa školy má zodpovednosť za pedagogické riadenie, odborno – metodické riadenie, personálne riadenie, ekonomické riadenie a právne riadenie. Pre riaditeľa školy je to množstvo nových povinností, preto je potrebné, aby riaditeľ vedel pracovať so Zákonníkom práce, študoval právne normy, predpisy a vyhlášky.

Veľmi okrajovo som Vám priblížila, čo všetko so sebou prináša právna subjektivita. Čaká nás veľa zmien, ale sme odhodlaní s týmito zmenami sa popasovať, aby naše deti, náš zriaďovateľ, poslanci a rodičia, boli s našou prácou aj naďalej spokojní.

A čo nás čaká najbližšie? Predsa veľmi dôležitá a neopakovateľná atmosféra zápisu detí do ZŠ, ktorý sa uskutoční 5. februára 2014 v priestoroch ZŠ vo Valaskej. Pred touto udalosťou si pozveme rodičov do materskej školy, aby sa dozvedeli, čo všetko čaká ich deti pred vstupom do ZŠ.

Od 15.2. do 15.3.2014 uskutočníme zápis detí do materskej školy. Tentoraz však chceme uskutočniť zápis po novom. Pozveme si do materskej školy rodičov spolu so svojimi detičkami, aby sa oboznámili nielen s priestormi, ale aj pani s učiteľkami a svojimi novými kamarátmi. Termín slávnostného zápisu bude uverejnený na budove MŠ, ale aj vyhlásený v miestnom rozhlase. Už teraz sa na všetky nové detičky veľmi tešíme.

Čas je neúprosný a my už pomaly chystáme karnevalové masky. Dňa 27.02.2014 sa uskutoční tradičný fašiangový karneval v telocvični OŠI, na ktorý Vás srdečne pozývame. Bude to prehliadka masiek, ale aj tanečných zručností našich detí a rodičov. Veríme, že to bude opäť dobrá akcia so skvelou atmosférou a zábavou. Bude sa na čo pozerať.

V marci nás čakajú triedne kolá v prednese poézie a prózy a ich odprezentovanie v celoškolskom kole. Tešíme sa na skvelé výkony našich najmenších.

Ďalšou skvelou akciou bude vynášanie smrti – Moreny, po valaštiansky MARIENY, ktorú aj tohto roku hodíme za účasti početného obecenstva do Hrona.

Okrem tých bežných denných povinností sa tešíme práve na tieto udalosti, ktoré prezentujú našu prácu aj na verejnosti a tešia sa veľkej obľube aj medzi nami, pani učiteľkami, ale aj deťmi. Srdečne Vás na všetky pozývame.

Riaditeľka MŠ, Iveta Babčanová

1. DECEMBER – SVETOVÝ DEŇ BOJA PROTI AIDS

Dôležitou úlohou súčasnej školy vo výchovnovzdelávacom procese je vytvorenie efektívneho školského preventívneho programu. Cieľom preventívneho programu našej školy je, aby predstavovala bezdrogové prostredie a poskytovala vhodný príklad zo strany učiteľov a vychovávateľov, aby používala efektívne postupy a metódy, ktoré dokážu oddialiť alebo predchádzať kontaktu detí s rôznymi typmi drog, znížiť ďalšie riziká – školskú neúspešnosť, záškoláctvo, úrazovosť, chorobnosť, atď. Prvky prevencie na našej škole sú zakomponované do veľkých školských podujatí rôznych vedomostných a športových súťaží, projektového vyučovania, besied s odborníkmi v oblasti prevencie, triednických hodín, výchovných predmetov.

V tomto školskom roku sme sa v rámci prevencie prvýkrát zapojili do celoslovenskej kampane **Červená stužka.** Červená stužka je medzinárodný symbol solidarity s ľuďmi žijúcimi s HIV alebo AIDS. Viac vám o priebehu tejto kampane na našej škole povedia naši žiaci Michaela Kramlová a Pavol Štrba.

Posledný novembrový týždeň sme prežívali v trochu zvláštnej atmosfére. My žiaci deviateho ročníka, Miška Kramlová a Pavol Štrba sme sa prešli po triedach na druhom stupni, ktoré boli vyzdobené plagátmi kampane, a porozprávali sme sa o tom, že sa chceme do nej zapojiť tým, a vytvoríme v piatok **„živú" červenú stužku** v telocvični. Bolo potrebné, aby sme si obliekli niečo červené – tričko, mikinu, pulóver. A tak v piatok na poslednej hodine sme sa všetci, ktorí si niečo červené obliekli, presunuli do telocvične. 15 minút stačilo na to, aby sa asi 125 detí zoradilo a vytvorilo peknú červenú stužku. Teší nás, že sa aj naši učitelia i pani riaditeľka obliekli do červeného a podporili nás. Naša škola sa touto aktivitou po prvýkrát zapojila do kampane Červená stužka, aby sme sa viac dozvedeli o ochorení AIDS, o tom ako sa šíri a ako sa môžeme pred touto chorobou chrániť. Ale nebola to posledná aktivita. My deviataci sme pripravili aj kampaň v obci. V pondelok 2.12. sme sa

(pokrač. na str. 5)

1. DECEMBER – SVETOVÝ DEŇ BOJA PROTI AIDS

(dokonč. zo str. 4)

presunuli na námestie vo Valaskej. Pavol Štrba s pani učiteľkou Paprčkovou pripravili stánok a potrebné veci na začatie kampane (akcie). Po druhej hodine sme prišli my , žiaci deviateho ročníka. Pani učiteľka nás oboznámila s tým, čo budeme robiť. Pri stánku a v uliciach sa vystriedali títo žiaci: Štrba, Kramlová, Zelenčíková, Auxtová, Lepiešová, Mojžišová, Pušková, Bernáthová, Kobzošová, Hahnová, Čuchranová, Fukasová, Matejková, Vrbovská, Turňová, Struhárová a Rafaj. Rozprávali sme ľuďom, ktorí prechádzali cez námestie o kampani, pripínali červené stužky, robili sme anketu a rozdávali sme informačné bulletiny o AIDS. Veľa ľudí o tejto chorobe vedelo. No niektorým sme museli vysvetliť, čo znamená Červená stužka. My len dúfame, že to nebolo zbytočné a všetci sa budú snažiť ďalej pomáhať druhým. Potešili by sme sa, keby naši terajší ôsmaci, budúci deviataci, pokračovali v tom, čo sme my začali. Na záver sa chceme poďakovať pánu starostovi, ktorý nás podporil v tejto aktivite, zabezpečil nám stánok a informačné bulletiny na kampaň. Ďakujeme.

Michaela Kramlová 9.B, Pavol Štrba 9.A

foto: Mgr. K. Paprčková

Na doplnenie ešte uvediem aktivity, ktoré sme tiež v rámci tejto kampane uskutočnili: Na centrálnej chodbe sme pripravili nástenku s témou Červené stužky, kde sme umiestnili aj plagát kampane. 19.11.2013 sme pripravili besedu pre žiakov 8.a 9.ročníka Závislosti od ilegálnych drog a Novodobé nelátkové závislosti, ktorú viedla pani primárka z OLÚP, Predná Hora, MUDr. Mária Martinove, PhD. Na hodinách etickej, náboženskej, občianskej výchovy, biológie, na triednických hodinách sme v týždni od 25.11 do 29.11 besedovali so žiakmi na tému AIDS, využili sme prezentácie kampane, niektorí žiaci si pripravili vlastné. V rámci tejto akcie sme v obci uskutočnili výskum „Ako bojovať proti HIV/AIDS". Do ankety sa zapojilo 85 ľudí rôzneho veku. Z ankety vyplynulo, že v boji proti HIV/AIDS je najdôležitejšia informovanosť, potom výchova k vernosti partnerov, drogová prevencia a zmena zmýšľania.

Veľmi nás potešilo, že komisia, ktorá hodnotila 116 zaslaných „živých" stužiek, našu školu zaradila medzi 30 víťazných škôl a poslala nám odmenu v podobe poukážky 50 € na nákup kníh v kníhkupectve Panta Rhei.

Mgr. Katarína Paprčková, koordinátor prevencie

Blízky - vzdialený Rím

Za posledných šesť rokov sme na našich 115 spoločných cestách strávili 134 úžasných dní a navštívili 185 zaujímavých miest na Slovensku, v Maďarsku, Poľsku, Rakúsku ale aj v Čechách či v Nemecku.

Niekedy to bola výprava čisto za krásami našej prírody, inokedy to bola cesta storočiami ,

kedy sme spoznali miesta späté s našou históriou. Minulú zimu sme pri príležitosti piatich rokov našich ciest pripravili v Dome kultúry vo Valaskej rozsiahlu výstavu malieb kresieb a fotografií zachytávajúcich všetko to krásne, čo sme za ten čas videli a spoznali.

Uplynulé leto sme viaceré naše cesty zamerali na jedno konkrétne obdobie -na časy - kedy bol Dunaj hranicou medzi antickým svetom Rímskej ríše a často svetom divokých kmeňov zo severu.

Ľudia cestujú za týmto antickým svetom ďaleko do Talianska a mnohí ani netušia, že aj tu v našom okolí je mnoho miest, kde dýcha atmosféra niekdajšieho sveta Rimanov. Tohoročnú zimnú výstavu sme zamerali práve na toto zaujímavé obdobie (aj našich) dejín.

Návštevníci môžu vidieť naše kresby či maľby tých najzaujímavejších rímskych lokalít na strednom Dunaji, spoznať tváre významných cisárov, s ktorými sme sa zoznámili pri štúdiách ich portrétov na minciach, no rovnako ich môže zaujať náš pokus o rekonštrukciu antického odevu. Cez štúdie malieb starých majstrov sme spoznali, ako si rímsky svet predstavovali v uplynulých storočiach a potom sme vytvorili dva vlastné kostýmy. Rovnako veľkou skúsenosťou bolo, že sme si na záver tejto „módnej" časti projektu vyskúšali rolu fotografa v ateliéri. Vznikla nám séria fotografií, ktoré určite zaujmú aj návštevníkov výstavy.

Naša letná -skutočná cesta antickým svetom „blízkeho - vzdialeného" Ríma sa pretavila do našej výtvarnej cesty spoznávania vtedajšej kultúry. Návštevník výstavy tak môže zažiť svoju vlastnú cestu spoznávania a možno niekoho inšpirujeme k tomu, aby niektoré z miest aj skutočne navštívil a zažil tú istú blízkosť dejín ako my...

Kto by chcel vedieť viac o našich cestách za poznaním či našich výtvarných projektoch je tu možnosť navštíviť našu stránku www.zusumelci.estranky.sk . Nájdete tam množstvo zaujímavosti z našej dobrodružnej cesty svetom umenia.

text + foto: Mgr. Rastislav Turňa

21.januára 2014 a 22. januára 2014 sme v našej škole zorganizovali Novoročné turnaje vo vybíjanej a vo volejbale. Takto sme ich vyhodnotili rozhlasom:

Milí žiaci, máme za sebou Novoročné turnaje vo vybíjanej a vo volejbale. S pani učiteľkou Pohorelcovou sme boli milo prekvapené s vašimi výkonmi, preto chcem cestou rozhlasu na vašu hru povedať niekoľko slov.

Najskôr vybíjaná. Bolo vidieť, že ste si do tímov za jednotlivé ročníky vybrali tých najlepších. Zvlášť sme boli spokojní s hrou štvrtákov. Odvážne hrali so staršími a Pumy i Opice mali čo robiť, aby nad nimi zvíťazili. Medvede – najstarší, hrali s nimi s citom a ohľaduplne, za čo si zaslúžia pochvalu. Tiež sa nám páčilo, ako sa štvrtáci povzbudzovali. Jedíní si pripravili transparenty a povzbudzujúce pokriky. Ťažkú prácu mali aj Opice s Pumami. Vzájomnú hru hrali s remízou.

Výsledky: I. miesto Medvede, /7.r./ II. miesto Opice, /6.r./ tesne za nimi III. miesto – Pumy, /5.r./ IV. m. 4.r.

Pochvala – štvrtákom, za disciplínu a povzbudzovanie. Na záver sme si aj zaspievali športovú časť hymny školy.

Volejbal. V tejto hre ste sa veľmi zlepšili. Prejavili ste šikovnosť, pohyblivosť. Chvíľami ste hrali ako ozajstní volejbalisti. Zápasy boli vyrovnané zvlášť medzi 8.A a 9.A. Bolo to veľmi tesné. Svoje zohrala aj nervozita, ktorú sme občas postrehli. Spokojné sme aj s disciplínou.

Výsledky: I .miesto 9.A, tesne za nimi na II. mieste sa umiestnila 8.A, III. miesto -8.C, 4. miesto 9.C.

Víťazným družstvám blahoželáme. Všetci ste nás presvedčili o tom, že športujete radi a spoločne napĺňame heslo TV v našej škole „Cvičíme a športujeme pre radosť, krásu, zdravie, zdatnosť."

M. Pacerová

Ukradnuté Vianoce - takýto nezvyčajný názov mal vianočný program, ktorý pripravili učiteľky s deťmi Materskej školy vo Valaskej. Už sa stalo v našej materskej škole tradíciou vystupovať s vianočným programom v kinosále vo Valaskej a pripraviť a predviesť ho s deťmi najlepšie ako vieme, a tým potešiť rodičov a starých rodičov a ešte viac skrášliť tú čarovnú vianočnú atmosféru.

V tomto roku program podľa scenára MUDr. Lei Weberovej, našej niekoľkoročnej režisérky, režírovala tentoraz p .zástupkyňa našej MŠ Mgr. Stanislava Kaliská a zároveň si zahrala aj hlavnú úlohu - škriatka Fiorela. Tejto náročnej úlohy sa zhostila veľmi dobre a v spolupráci všetkých učiteliek a detí, sa snahou a námahou podaril pekný a veríme, že pre divákov aj príjemný predvianočný zážitok. Scéna v kinosále vynikala pestrosťou a množstvom rôznych postavičiek i zvieratiek – ako sú škriatkovia, sudcovia škriatkov, ale aj tučniaky, ovečky, medvedíky, ježkovia, pavúky, a nakoniec aj deti s p. učiteľkou. Scénu spestril aj hudobný sprievod - p. Pastorkovej na akordeóne, a jej žiaka Ľubomíra Bartoša, spev p. Bundovej aj jej dcéry Mariky.

Škriatok Fiorel bol veľmi lenivý škriatok, ktorého sudcovia v ríši škriatkov potrestali tým, že musel odísť z ríše škriatkov. On, nahnevaný, všetkým ukradol Vianoce a všetko, čo s nimi súvisí. Keď prišiel k smutným tučniakom, ktorým chýbala ukradnutá polárna žiara, zľutoval sa nad nimi a žiaru im vrátil. Ovečkám chýbali zvončeky, medvedíkom hviezdičky, ježkom jabĺčka, pavúkom reťaze. Škriatok im všetkým stratené veci vracal, a tým ich potešil. Nakoniec sa stretol s deťmi, ktorým chýbali všetky ozdoby aj so stromčekom. Škriatok sa im priznal, že to bol on, kto ukradol všetkým Vianoce. Deti sa mu odvďačili zo svojej najčistejšej lásky tým, že mu odpustili, a tým sa aj vrátili stratené Vianoce.

A deti povedali škriatkovi, prečo nedokázal ukradnúť jedine srdiečka lásky, lebo to je posolstvo Vianoc aj pre nás všetkých. Lásku v srdiečkach nosíme všetci. A keď je tá láska veľká, hlboká, skutočná a úprimná, tak nám ju nemôže nikto vziať... Lásku si prejavujú ľudia na Vianoce. No nielen na Vianoce. Skutočnú lásku si ľudia dávajú stále, každý deň, celý život.

Mgr. Ľubica Pruknerová

Vianočné tvorivé dielne v ŠZŠI

Vianočné sviatky, tak ako v minulom roku, sa niesli v našej škole v duchu tradícií ale dýchali aj niečím iným, moderným. Opäť sme pre našich žiakov pripravili vianočné tvorivé dielne, na ktorých bolo vianočnú atmosféru cítiť na každom kroku. Všetko začalo premenou tried na malé dielničky, v ktorých sa žiaci snažili vyrobiť čo najkrajšie vianočné ozdoby – svietniky, pozdravy, rôzne dekorácie na vianočný stromček, ikebany, anjelikov, snehuliakov a iné krásne veci. Z tried sa ozývali vianočné koledy a piesne. Všetko to, čo deti vytvorili, s pýchou vystavili v priestoroch školy pre radosť a potešenie všetkých kamarátov i zamestnancov školy. Ďakujem všetkým, ktorí mi pri organizácii vianočných dielní pomohli.

text + foto: Mgr. Nezbedová

Vianočný talent

Dňa 20.12., ktorý bol aj posledným školským dňom roku 2013, sme v OUI Valaská hľadali vianočný talent. Do súťaže sa zapojilo niekoľko talentovaných žiakov nášho odborného učilišťa.

V úvode dňa, po doznení posledných tónov vianočnej skladby Tichá noc, sme si pripomenuli vianočné sviatky symbolickým prestretím vianočného stola. Zopakovali sme si, čo by nemalo chýbať na štedrovečernom stole, aké zvyky sú charakteristické pre náš región na Štedrý deň. Po krátkej prestávke sme predstavili súťažiacich a porotu, ktorá bola zložená z radov pedagogického zboru aj z radov žiakov. Súťažiaci sa mohli prezentovať v ľubovoľnej disciplíne. Preto sme mohli vidieť súťažiacich tancovať, spievať, recitovať vlastné verše a dokonca sme si mohli prezrieť výtvarné práce nadaných žiakov. Po zaujímavej prehliadke zasadla porota, aby rozhodla, kto získa titul Vianočný talent. Rozhodovanie bolo náročné, pretože každý súťažiaci bol niečím výnimočný.

Nakoniec porota rozhodla nasledovne:
1. miesto získali dievčatá Alžbetka Oláhová z 2. A-B triedy a Barborka Ruszoóvá z 2.B triedy, ktoré naštudovali moderný tanec, na 2. mieste sa zúčastnil žiak 1.A triedy, Patrik Oláh, ktorý recitoval vlastné verše a 3. miesto patrí žiačke Márii Hrabovskej z 2. A triedy, ktorá predstavila svoje výtvarné diela.

Aj diváci sa mohli zúčastniť rozhodovania o prvé tri miesta v rámci diváckeho hlasovania. Po ukončení diváckeho hlasovania a spočítaní hlasov došlo k prekvapivej zhode v diváckom hlasovaní a výsledkoch poroty, čo znamená, že diváci potvrdili prvé tri miesta určené porotou.

text + foto: PaedDr. Badinková

Vianočný koncert

Hudobné telesá vo Valaskej - Tanečný orchester Valaská, Spevokol Lipka pri MOMS vo Valaskej a Farský zbor sv. Martina vo Valaskej sa rozhodli osláviť sviatky narodenia Božieho syna vianočným koncertom a spríjemniť vám vianočný čas. A tak si na 29. decembra 2013 pripravili Vianočný koncert.

Krásnu vianočnú atmosféru na úvod vyčarilo 16 krásnych bielych anjelikov - detí zo Základnej školy vo Valaskej tancom anjelov, ktorý s nimi nacvičila p. Lucia Karolová. Ďakujeme im za to, že sa k vianočnému koncertu pripojili.

V novom šate a s novým programom nastúpil na pódium Tanečný orchester Valaská. Možno sami neviete, čo je to za orchester. Viacerí

sa nás pýtali: „Kto to je? To je niekto nový?“ Možno ten názov znie novo, moderne, ale nie je to nikto iný, ako náš Valaštiansky dychový orchester, ktorý však prešiel veľkou zmenou. Už na minuloročnom festivale dychových hudieb sa predstavil v „novom vydaní“. Dôvodom tejto zmeny bol nedostatok hráčov. A tak si dychovkári povedali, že budú hrať s menším počtom hráčov, s tými, ktorí sú, a chcú hrať...a tak sa to akosi samé vykryštalizovalo do tejto novej zostavy typu tanečného orchestra alebo inak povedané - big bandu. V tomto novom obsadení sa muzikanti chcú zamerať na slovenské a svetové evergreeny, známe populárne skladby inštrumentálneho charakteru ale aj so spevom, chceli by oprášiť krásne staré slovenské hity, ale hrať aj moderné súčasné skladby. A preto aj nový názov Tanečný orchester. A tak aj na vianočný koncert si pripravili známe svetové vianočné hity. Dúfame, že publiku to nevadilo, keďže sa spievali v pôvodnom znení, v angličtine. Originál musí predsa zostať originálom. A tak pod taktovkou dirigenta Janka Jenču zaznel Jingle Bell Rock, Let it Snow a ako inak – White Christmas (Biele Vianoce). Tieto piesne si s nami zaspieval špeciálny hosť, mladý talentovaný spevák Martin Vetrák, študent muzikálového spevu na konzervatóriu v Banskej Bystrici. New Age, New World – Nová doba, nový svet bol názov ďalšej skladby, ktorý nám možno nič nehovorí. Možno je to túžba po novej, lepšej dobe, po novom svete. Avšak už v prvých akordoch tejto skladby by poslucháči určite spoznali svetoznáme Largo zo Symfónie z Nového sveta z pera Antonína Dvořáka. Tentokrát v inom, modernejšom podaní upravené pre sólo na altsaxofón, ktoré zahral Richard Bunda. Opäť moderne zaodetú Tichú noc zaspievala s nami Zuzana Paprčková. „Padnite na kolená a počúvajte hlasy anjelov, ó božská noc, keď bol Kristus zrodený“, tieto slová zazneli v piesni O holy night – Ó svätá noc, ktorú s orchestrom nacvičil aj farský zbor. Sólo opäť zaspievala Zuzana Paprčková, ktorá potom prevzala taktovku nad farským zborom. Farský zbor sv. Martina bol založený na začiatku roka 2012 s cieľom sprevádzať liturgiu sv. omší a obohatiť život vo farnosti svojím spevom. Spieva aj na sobášoch, pobožnostiach a iných cirkevných aktivitách.

Na tento zbor prezradíme, že tento vianočný koncert bol jeho prvým vystúpením na takomto verejnom koncerte i na pódiu valaštianskeho kultúrneho domu. Vo svojom bloku piesní zaspievali pekné koledy, ale aj pieseň Ave Maria z pera Giulia Cacciniho a svetoznáme Adeste fideles. A bola to pekná vydarená premiéra. Gratulujeme!

Priestor pod vianočným stromčekom potom patril Spevokolu Lipka pri MOMS. Ako vždy vkusne odetí matičiari ospievali radostnú novinu Narodil sa Pán v rovnomennej piesni, Glória in excelsis Deo znelo v piesni Na oblohe žiari hviezda, ďalej zaznelo Búvaj dieťa krásne a výzva pre celý svet – Počúvajte kresťania! Spolu s farským zborom zaspievali koledu Čujte, čujte pastieri.

Záver vianočného koncertu patril opäť hymne Vianoc, piesni Tichá noc tentoraz v podaní všetkých účinkujúcich, ale zaspievalo si aj publikum, i pán farár a pán starosta.

Veríme, že sa vám náš koncert páčil. A čo sa páčilo nám? Plná sála a do polovice zaplnený aj balkón kultúrneho domu, to sa nám nielen páčilo, ale nás aj príjemne prekvapilo. Valašťania nesklamali a prišli aj hostia z Brezna a okolia. Už po prvej skladbe bolo počuť pokriky uznania a na záver - standig ovation. Čo dodať? Ďakujeme. Ďakujeme aj všetkým, ktorí pomohli pri príprave koncertu. Obecnému úradu vo Valaskej, p. Danke Králikovej, fotografke Barbore Strmeňovej, Zuzke Medveďovej za pekné kulisy na javisku, osvetľovačovi Stankovi Harendarčíkovi, Terezke Paprčkovej za pomoc s plagátom, Lucii Karolovej s malými anjelikmi za ich krásny tanec a Aďke Bundovej za sprievodné slovo. Niektorí ste sa nás pýtali, prečo sme nevyberali vstupné, chceli ste prispieť... Povedali sme si vopred, že tento koncert bude našim darčekom pre Valaskú. A za darčeky sa neplatí.

Všetci sme skonštatovali, že urobiť Vianočný koncert, bol dobrý nápad a rozhodli sme sa organizovať ho každý rok.

R. Hlaváčik

foto: B. Strmeňová

Čo rozprávali pamätníci

o krčmách a krčmároch

HOSTINEC U BYSTREJ VODY

Rodinná fotografia majiteľov hostinca.

Keď po skončení 1. svetovej vojny nastal vo valaštianskom chotári rozmach fabriky v časti Piesok a píly na Štiavničke, začali sa do ich blízkosti sťahovať robotníci, úradníci aj živnostníci. Domy v robotníckej kolónii osídlili rodiny nielen z blízkeho okolia, ale aj z iných vzdialených častí novovzniknutej republiky. Mladé rodiny z Valaskej si postavili nové domčeky jednak v dolnej časti Piesku v lokalite zvanej „Laz", iní zas pod Dielom, pred mostom ponad Bystrianku, kadiaľ viedla cesta na Bystrú.

Do nového jednoduchého, no na tú dobu moderného obydlia, sa v roku 1925 nasťahovali mladí manželia, Veronika a Ján Vyletelovci. Veronika, rodená Paulusová, bola od svojich dvoch rokov úplná sirota. Vychovali ju v rodine strýka Martina Paulusa. V tejto rodine hoci chudobnej, ale plnej lásky, vyrastala s ďalšími dvoma sirotami, chlapcami Jankom a Petrom a vlastným synom manželov Paulusovcov, Martinom.

Na odporúčanie odišla Veronika vo svojich 12 rokoch do Banskej Bystrice, do zámožnej židovskej rodiny. Najprv pracovala ako slúžka, potom „pomocnica" v domácnosti, kuchárka, neskôr robila spoločníčku domácej mladej paničke. Nakoniec ako veľmi dobrá kamarátka precestovala s paňou Maďarsko, Rakúsko, Bulharsko, Srbsko, Bosnu, Grécko. Na týchto cestách získala mnoho skúseností, poznatkov a lepšie spôsoby správania. Na Balkáne ju zastihla prvá svetová vojna. Vstúpila do služieb Červeného kríža ako ošetrovateľka ranených vojakov.

Veronika Paulusová v službách Červeného kríža v čase 1. svetovej vojny

Ján Vyletel pochádzal z viacpočetnej rodiny. Nakoniec mu zo siedmich súrodencov zostali len brat Silvester a sestra Helenka. Vojak Rakúsko-Uhorskej armády, Ján Vyletel sa po prekonaní ťažkej choroby, po skončení vojny, vracal domov z Balkánu. Vo vlaku sa stretli v jednom kupé Ján a Veronika, obidvaja rodáci z Valaskej. Zoznámili sa, skamarátili a nakoniec priateľstvo prerástlo v lásku a manželstvo.

Ján - vojnový invalid, dostal licenciu na predaj rôzneho tovaru. V novom dome začali manželia Vyletelovci premýšľať o budúcnosti. Zapožičali si koníka, voz a takto prevážali tovar z Liptova cez Čertovicu. Následne ho doma predávali. Podľa dopytu menili štruktúru tovaru. Raz to boli látky, inokedy potraviny, mäso, slanina, živé prasatá. K domu pristavili ďalšiu miestnosť s pultom, keď Ján ako vojnový invalid dostal licenciu na predaj piva, vína, alkoholu a cigariet. Krčmičke, ktorú nazvali „HOSTINEC u BYSTREJ VODY", sa niekoľko rokov dobre darilo. (Medzi ľuďmi sa ujal viac názov krčma u Vyletelov. Takto ju spomína aj spisovateľ František Švantner, rodák z Bystrej, v svojom románe Život bez konca.) Zastavili sa tu robotníci, keď išli zo šichty z fabriky domov do Bystrej, Mýta pod Ďumbierom, Jarabej, Valaskej. Roľníci z Valaskej, ktorí prichádzali za poľnými prácami na Diel a na ostatné ostredky v blízkych lokalitách, nikdy toto pohostinstvo neobišli, veď mnohí boli s krčmárskou rodinou v príbuzenskom vzťahu. Majitelia postupne pristavili ďalšie miestnosti a to hosťovskú izbu, divadelnú sálu s javiskom a zadnú kuchyňu s pecou na pečenie chleba.

V spoločenských častiach hostinca na divadelných predstaveniach, večierkoch, a tanečných zábavách sa stretávali okrem Piesočanov aj obyvatelia z okolitých obcí, tiež rodiny lekárov z podbrezovskej nemocnice. Za občerstvením sa tu neraz zastavili na koňoch dôstojníci z breznianskych kasární. Chodili na kontrolu okolia, ale často len tak na prechádzku. V nedeľné popoludnia sem prichádzali rodiny s deťmi, ktoré šantili v predzáhradke hostinca. Doba a okolnosti priali krčmárom raz lepšie, inokedy horšie. V časoch, keď fabrika bola v „cudzích rukách", Česi a Nemci (za Slovenského štátu) využívali služby hostinského Jána Vyletela pri rôznych podujatiach v prírode a pri športových zápoleniach, kde ponúkal občerstvenie. Pre panstvo sa piekla živánska, nechýbalo pivo a pijatika. Čas života Jána Vyletela sa naplnil v marci 1944. Podľahol dôsledkom zranenia a choroby z 1. sv. vojny a tiež zo strastiplnej cesty do Brazílie, ktorú podnikol roku 1923. Na pohrebe sa zúčastnilo osadenstvo z celého okolia. Truhlu viezli na čiernom pohrebnom koči, ktorý si majetnejší občania objednávali z podbrezovskej fabriky.

Po tejto smutnej udalosti v nepriaznivej dobe 2. svetovej vojny, zostala krčmárka Veronika s malou dcérkou Aničkou sama. Ozbrojená zložka tzv. ochrancov a strážcov fabriky, Nemcov, obsadila miestnosti hostinca na dlhú dobu. Hoci v šenku boli ubytovaní uniformovaní Moraváci, ktorí kolaborovali s Nemcami, v zadnej kuchyni sa piekol chlieb pre partizánov. V noci ho odvážal lesník Bella do hôr, aj s potravinami, ktoré priniesli susedia. Pri prechode frontu, ktorý sa zastavil v chotári na 7 týždňov, sa divadelná sála s krásnou tmavobordovou zamatovou oponou zmenila na nemocnicu. Najprv pre nemeckých vojakov, po postupe frontu pre našich a spojeneckých vojakov. Priestory sály, v ktorých dovtedy hrávali divadelní ochotníci hry a operety opradené láskou, sa zmenili na atmosféru bolesti a umierania.

Delostrelecký granát rozbil celú fasádu prednej časti krčmy. Dlho po vojne trvalo, pokým bola táto časť domu vynovená a začala slúžiť účelu. Prešlo pár rokov, vdova Veronika Vyletelová vyčerpaná prácou a problémami s vyvlastňovaním, sa rozhodla miestnosti divadelnej sály a hosťovskej izby predať. Kúpili ich susedia, rozobrali tehlu po tehle a postavili si dom.

„Hostinec u bystrej vody" sa zmenil na obytný dom, ako tomu bolo na začiatku. Zostali len spomienky na zašlé časy, keď sa striedali obdobia prosperity s vojnovými a povojnovými ťažkosťami. Šarvátky medzi opitými v krčme nebývali medzi svojimi, veď Valaská a Piesok držali vždy spolu, aj keď Valašťania zo začiatku prekárali „koloničiarov". Keď sa do domov fabrickej kolónie prisťahovali aj rodiny z Valaskej, splynuli s tými, ktoré boli z iných krajov, všetci si porozumeli. Českí odborníci si zobrali za manželky Valaštianky, previazaní rodinným putom spoločne hrávali divadlá, spievali v spevokole, pracovali v spolkoch. Úroveň bývania na Piesku stúpla zavedením elektriny, vyrábanej v hydrocentrále pod Dielom.

Tento príbeh mi vyrozprávala pani Anna Berčíková, rod. Vyletelová, dcéra majiteľov „Hostinca u bystrej vody", o ktorú sa v detstve starala aj otcova sestra, teta Helenka s manželom Jánom Bánikom, a tiež mladá slúžtička z Horehronia. O živote rodiny Vyletelovej vypovedajú dnes už historické fotografie, ktoré zachovala pani Anna Berčíková.

Mária Luptáková, Anna Berčíková

ĽADOVŇA

Máte tu zimu ako v ľadovni. Takto zvykli hovoriť starí Valašťania, keď sa niekde slabo kúrilo. Pre potreby mäsiarov a krčmárov chlapi z dediny od nepamäti lámali ľad na Hrone a vozili ho do miestnosti zvanej ľadovňa (niektorí jej hovorili ľadoveň). Už nik nepamätá, kde bola postavená takáto stavba v dávnej minulosti. V starej hasičskej kronike sa spomína, že prvá drevená hasičňa s obecnou ľadovňou stáli na pokraji obce, kde ich často zatápal rozvodnený Hron. Neskôr postavili ľadovňu pri vstupe do dvora krčmára Kleina (od cesty na „Zahumná"). Keď táto vyhorela, na jej mieste bolo pristavené k obecnej sále javisko. Novú ľadovňu zriadili v pivničných priestoroch hostinca.

Tento príbeh, spomienku na ľadovňu z roku 1938, vyrozprávala moja mama, Mária Bániková

Bolo to v časoch, keď Hron tiekol cez Valaskú v svojom pôvodnom koryte so strmými zákrutami. Jeho vody boli ešte čisté, lebo po dedinách Horehronia o kanalizácii, kúpeľne alebo automatickej práčke ani nechyrovali. Zimy bývali tuhé a Hron každoročne zamŕzal. Hlavná cesta smerom na Brezno išla vrchom cez dedinu, tá nová popri Hrone ešte neexistovala. Hneď blízko mosta stála ľudová škola. Keď som sa po vyučovaní ako prváčka vracala domov na „Teheleň"(terajšiu novú Valaskú), zostali sme aj so spolužiakmi pozorovať z mosta chlapov, ako lámu ľad na Hrone. Šťangami - železnými tyčami s ostrým hrotom sekali ľad na kryhy, ktoré potom pomocou hákov vyťahovali na breh. Obsekali ich do tvaru kvádra a naložili na veľké sane ťahané koňmi, alebo volmi. Bola to mimoriadne namáhavá, ale hlavne životu nebezpečná práca. Spolužiak Pišta mi povedal: „Pozri, tamto je tvoj starý otec." Nepoznala som ho, lebo to bol človek, ktorý sa rád pozeral na dno pohárika, čím rodina trpela. Aj keď môj otec pochádzal z chudobných pomerov, bez akejkoľvek pomoci od svojich rodičov s mamou postavili dom

Takáto zimná atmosféra bola vo Valaskej okolo roku 1900.

a obetavo sa starali o početnú rodinu. Keď som sa raz otca opýtala, prečo my nemáme sánky ako iné deti, odpovedal mi: „Mal som ja sánočky, ale mi otec aj tie prepil." Keď som sa vtedy pozerala na starého otca z mosta, vošla do mňa zlosť. Zakričala som na neho z celej sily: „Hej, starý otec! Prečo ste nám prepili sánočky?"...

Jedni chlapi lámali ľad na zárobok, iní touto prácou splácali dlh krčmárovi. Nášmu otcovi bolo ľúto starého otca, a keď mohol, išiel mu pomôcť nakladať a voziť ľadové kvádre do ľadovne, ktorá bola v tých časoch pod obecnou krčmou. Raz ma otec zobral so sebou, takže som videla, ako naukladali na seba plnú miestnosť ľadu, ktorý obložili slamou. Ľad potom využívali počas leta na chladenie krčmári a mäsiari. V jednu zimu, keď môj starý otec znovu lámal ľad pod mostom, kryha sa pod ním prevrátila a on spadol hlavou na jej ostrú hranu a vtiahlo ho do mrazivej vody. Chlapi ho vytiahli a odniesli do blízkeho domu, kde bývala jeho sestra. Pokým k nemu priviezli doktora z Hronca, starý otec dodýchal.

Dnes je už táto nebezpečná práca minulosťou, tak ako aj súvislý ľad na Hrone. Každú jar, keď sa plávajúce ľadové kryhy zachytili pod mostom a vody Hrona sa zdvihli, zatápalo domy a dvory v blízkosti toku. Neskôr chodili vojaci z breznianskych kasární odstreľovať ľadovú pokrývku Hrona, aby uvoľnili priechod kryhám. Niekedy sa stalo, že po odmäku nastal ľadochod - pohyb krýh nečakane v noci. Pavol Faško, ktorý býval s rodinou blízko brehu, keď počul hukot valiacej sa vody, zburcoval všetkých spiacich v dome. Schytil kolísku s najmladším dieťaťom a všetci utekali pred živlom do bezpečia hore do dediny, aby si zachránili životy. Po zregulovaní toku Hrona a po následnom vystavaní novej cesty popri ňom už takéto nebezpečenstvo nehrozí. Tí obyvatelia, ktorí prišli o bývanie pri výstavbe cesty, postavili nové domy na vŕškoch, aby ich už nikdy neohrozoval vodný živel.

Mária Luptáková

Fašiangové maškrtenie

Odjakživa sú fašiangy spájané s pampúšikmi

Takto ich pripravovala najstaršia občianka našej obce pani Simanová a voľakedy aj jej mama. *Pripravíme si kvások z 1,5 dcl mlieka, 1 ČL kryštálového cukru, 1 ČL polohrubej múky a 40 g droždia. Všetko zmiešame a necháme vykysnúť. Do 1 kg polohrubej múky dáme 1 -2 vrchovaté PL hladkej múky, 4 žĺtky, 1 vajce, 2 ČL soli, 4 PL kryštálového cukru a 1 ČL postrúhanej citrónovej kôry, 1 PL rumu, asi 7 dcl vlažného mlieka, 30 g masla a vykysnutý kvások. Vareškou vypracujeme hladké cesto. (Keď sa v ceste robia bubliny a oddeľuje sa od varešky, je hotové). Posypeme ho hl. múkou, prikryjeme obrúskom a necháme kysnúť, aby ho bolo asi 2x toľko. Vykysnuté preložíme na múkou posypaný „fišprét"(lopár), rozvaľkáme na hrúbku asi 1 cm a pohárom vykrajujeme kolieska, ktoré necháme trocha podkysnúť. Medzitým dáme do rajnice roztopiť ceru, (voľakedy dávali šmalec) aby jej bolo po roztopení asi na 3 prsty. Tuk rozpálime, každé koliesko v rukách trochu roztiahneme okolo prostredného prsta a vrchom vložíme do rajnice. Ak tuk pri vložení pampúchov zašumí, môžeme vyprážať z obidvoch strán do zlatista. Hotové posypeme práškovým a vanilínovým cukrom. Do jamky v strede môžeme dať lekvár alebo bielkovú penu.*

Takto ich pripravovala Terézia Vansová v roku 1925. *2- 3 deka droždí sa namočí do mlieka a s prídavkom 1 lyžice múky, trochu cukru nechá sa na teplom mieste vykysnúť. Za ten čas mieša sa v mise trochu – ako orech, masla (bravčovej masti menej), trošku potlčeného cukru 4 žĺtky, to dobre rozmiešať. Ak droždie už vykyslo, pridať ho do predošlej zmesi a poprášiť múkou. A podľa chuti vytrepať varechou cesto. Zo zvyšných 4 bielkov sa vyšľahá sneh, zľahka sa zamieša, pridá sa troška soli a potom sa vypracuje cesto, aby nebolo ani husté, ani príliš mäkké. Na teplom mieste sa nechá prikryté cesto kysnúť. Po vykysnutí sa dá na dosku, rozvaľká, vykrojí sa na okrúhle koláčiky a tieto zase sa nechajú zakryté kysnúť. Masť, v ktorej sa pampúšiky vyprážajú nesmie byť príliš horúca, aby sa pampúšiky rýchlo neponorili. Keď sa vyberajú rajnica sa má z platne odtiahnuť, šišky povyberať a ďalšie klásť dnu a dbať, aby ani v šporáku veľmi nehorelo, lebo by sa rýchlo pražili a ľahko prihoreli. Ak by masť ubúdala, treba v druhej nádobe masť rozpustiť a zohriatu prilievať. Potom sú pampúšiky pekné, ľahké a majú po okraji biele obrúčky.*

Aj takto sa pripravujú dnes. *1 kg polohrubej múky, citrónová kôra, 40 g droždia, trochu mlieka, 4 žĺtky, 80 g práškového cukru, 100 g masla, trošku soli, 2 PL rumu, 250 g lekváru, 1 balíček vanilínového cukru na posypanie, masť alebo stužený tuk na vyprážanie. Múku, citrónovú kôru, droždie rozmiešame vo vlažnom mlieku, žĺtky, cukor, roztopené maslo, soľ, rum a toľko vlažného mlieka, aby sme vareškou vypracovali vláčne cesto. Keď cesto hádže bubliny a nelepí sa na nádobu, trochu ho pomúčime, prikryjeme a necháme podkysnúť. Vykysnuté rozvaľkáme s vykrajujeme šišky. Ak ich plníme lekvárom, medzi 2 kolieska dáme lekvár, okraje dobre pritlačíme, zakryjeme obrúskom a necháme podkysnúť. Vyprážame ich v horúcom oleji alebo tuku. Keďže fašiangy trvajú 3 dni, každý deň si urobte iné, a ktoré Vám budú najviac chutiť...?*

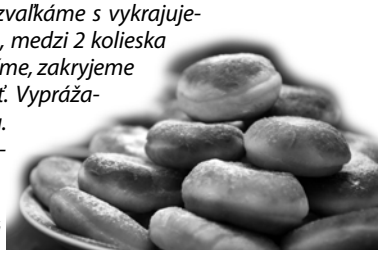

Ing. Anna Fischerová

Psovská história vo Valaskej podľa archívnych dokumentov

Jeden z najobyčajnejších liekov proti detskému kašľu a chorobám dýchacích ciest bola v minulosti – ešte pred prvou svetovou vojnou – psovská masť. Predávali ju aj v „apatéke". Dávali ju deťom do čaju. A deti, hoci neradi a s odporom, ju s úspechom užívali. To by nebolo také zvláštne. Ale psina zapustila vo Valaskej hlbšie korene. V roku 1910 sa vrátil istý Valašťan, zvaný Amerikán z Ameriky s nalomeným zdravím. V roku 1925 bol podrichtárom a musel sa pre pokračujúcu nemoc vzdať funkcie. Tu mu poradili užívať psovskú masť. Syna mal mäsiara, nuž nebolo mu ťažko zaobstarať si masť zo psa. Pil ju v čaji –samozrejme bylinkovom, jedol na chlebe a dával si ju aj do polievky. A naozaj mu táto masť pomohla. Vraj o 8 rokov si takto predĺžil život.

Z archívu Doc. Zemka, ktorý bol jedným z autorov pri príprave Monografie obce Valaská.

B.P.

VITAJTE, MILÉ DETIČKY

Ako je prekrásne matkou byť,
pritúliť dieťa na prsia
a dať mu nový život piť.
S úzkosťou chrániť sladký
detský spánok,
pred vetrom brániť
a privolať iba vánok.

S radosťou sledovať prvý ťarbavý krok,
pofúkať prvé bolesti,
radostne osláviť prvý rok a denne
rozdávať materské nežnosti.

Ako je prekrásne matkou byť,
počať nový život a nechať ho žiť...
Matka sa nesmie zriekať svojich povinností,
veď prišli spolu s radosťou,
mala by tak vychovať svoje ratolesti,
aby sa stali jej potechou, hrdosťou.

Narodili sa:
Janka Zemková 26.11.2013
Timea Tepperová 20.12.2013
Jakub Faško 28.12.2013

JUBILANTI

Človek kým žije, silou celou
snaží sa ako srdce velí
a nevzdáva sa svojich cieľov
rozdať sa svojim drahým celý.

Naši občania, ktorí v mesiaci január 2014 oslávili okrúhle životné jubileum:

Elena Cvrková, 90 r.
Jana Šťavinová, 90 r.
Júlia Banetková, 85 r.
Mária Kováčiková, 80 r.
Jozef Krahulec, 80 r.
Danka Večeřová, 80 r.
Pavol Kyseľ, 80 r.
Alžbeta Mikošová, 80 r.
Elena Steinsdorferová, 80 r.
Alexander Pastír, 75 r.
Viliam Babčan, 75 r.
Milan Kúdelka, 75 r.
Mária Bendíková, 70 r.
MUDr. Libuše Zvaríková, 70 r.
Helena Prokopcová, 70 r.

Milí jubilanti,
prajeme vám krásny život v dobrom zdraví,
nech sa vám na každom kroku darí.
V súkromí, v práci i na verejnosti,
prežívajte vždy len samé radosti.

ROZLÚČILI SME SA

Bolesť a žiaľ – veční súputníci ľudí,
kráčajú naším životom samozvaní
ako sestra s bratom – večne spolu.
A my, zatvárajúc
na tisíce fiktívnych zámkov
pred nimi svoju dušu,
predsa sa neubránime.
Aj v tejto chvíli cítime
ich prítomnosť.

Jozef Šebo

Lúčime sa so zomretým a v pamäti si premietame jeho životnú púť. So smútkom spomíname na všetko, čo sme spolu prežili. Človek, ktorý odišiel navždy, ktorého niet viac medzi nami, rozdal sám seba, čím zostáva živý v našich spomienkach. Každý, kto ho poznal, bude na neho spomínať s láskou a úctou.

Pán Jozef Šebo sa narodil 15. februára 1935 v Dolnej Lehote ako tretie dieťa rodičov Anny a Jozefa Šebu. Základnú školu vychodil v rodnej obci, meštianku v neďalekej Podbrezovej. Do zamestnania nastúpil v roku 1951 v Železiarňach Podbrezová ako vodič.

V osobnom živote sa stal veľmi významný rok 1955, kedy uzavrel manželstvo s Margitou, rodenou Pätoprstou. Narodili sa im štyri deti – Jozef, Ivan, Ľubka a Igor. Neskôr pracoval ako žeriavnik – strojník. Bol dlhoročným funkcionárom ROH. Zhoršený zdravotný stav zapríčinil jeho skoršieho odchodu z pracovného pomeru do invalidného dôchodku. Spestrením voľných chvíľ boli prechádzky, záhrada a hubárčenie. Prišla chvíľa, keď mu začali ubúdať sily a bola nutná hospitalizácia.
Pán Jozef Šebo nás navždy opustil 7. januára 2014.

SPOMIENKY

Tak ako z tvojich očí žiarila láska a dobrota, tak nám budeš chýbať do konca života. Ako tíško si žila, tak tíško si odišla. Skromná vo svojom živote, ale veľká v láske a dobrote.

Len ten, kto stratil, koho mal rád, pochopí, čo je bolesť a žiaľ. Pre nás si však neumrela, vždy budeš žiť v nás a v našich srdciach. Dňa 6.1.2014 sme si pripomenuli 10. výročie odvtedy, keď nás opustila milovaná matka, stará matka, setra, švagriná Helena Cipárová.

Kto ste ju mali radi, venujte jej prosím, tichú spomienku.

S láskou a úctou spomína syn Štefan so Silviou, kamarátka Titka s dcérou Erikou, krstná dcéra Beata, susedovci.

Prišlo to tak zrazu, nečakane a nádeje na život už niet, zostalo prázdne miesto v dome a pár nedokončených viet. Dňa 9. marca 2014 si pripomenieme nedožité sedemdesiate narodeniny nášho manžela, otca a starého otca Alexandra Karcela.

S úctou a láskou spomínajú manželka Mária, syn Róbert, dcéra Erika a vnúčatá Lucka, Kristínka a Adriánko.

Ticho a prázdno, len veľký smútok a bôľ na srdci máme, keď nám dvere neotvárate a každý deň neuveriteľný úsmev a pohladenie nám nedáte. Ticho spite, z neba na nás hľadíte. My už len so sviečkou k Vám ideme a ticho na Vás spomíname, naši najdrahší – starká a prastarká Anna Šomodíková: 20 výročie, otec a starký Anton Vetrák 5. výročie, mama a starká Anna Vetráková 1. výročie.

S láskou a vďakou spomínajú smútiace deti s rodinami, vnúčatá, pravnúčatá a ostatná rodina.

Hoci si odišiel a niet ťa už medzi nami, v našich srdciach zostaneš vždy s nami. Tam, v raji nebeskom, pokoj večný maj, buď našim anjelom, na zemi nás stráž.
Dňa 10. marca 2014 uplynú tri roky, ako nás opustil náš drahý manžel, otec, starý otec Peter Harčárik.

S láskou spomínajú manželka, deti a vnúčatá.

Roky plynú ako voda a už je to neuveriteľných 5 rokov, čo od nás navždy odišla naša sestra Janka Kučerová a pred 25 rokmi aj náš dobrý otec Ľaurinc Kučera. A do tretice aj brat Anton odišiel navždy v tomto zimnom mesiaci. Ich strata nás stále bolí a rany na duši sa nedajú zahojiť. Veď sme si boli blízki a ľúbili sme ich. Stále na nich spomíname a veľmi nám chýbajú. Prosíme preto známych, priateľov a tých, ktorí ich poznali, aby si na nich zaspomínali a venovali im chvíľku ticha.

Za všetko ďakuje celá ich najbližšia rodina.

Bolesťou unavený tíško zaspal, zanechal si všetkých, ktorých si mal rád. To, že sa rana zahojí, to je len klamné zdanie. Zostala bolesť a tiché spomínanie. Dňa 11. marca si pripomenieme smutné 3. výročie odchodu Jozefa Fabriciho.

S úctou spomína manželka, deti a vnúčatá.

Náš člen JDS p. Jozef Krahulec sa dožíva 80- tky, ku ktorej mu chceme priať:
Nech Vás život po šťastných cestách unáša, vždy len radosť a pohodu prináša. Každá chvíľa spokojnosťou hreje, aby ste v kruhu blízkych našli potešenie.

V.B. a všetci dôchodcovia z klubu Piesok

Quo vadis? – Kam ideš?

Aspoň raz sme tento výraz alebo ešte lepšie toto slovné spojenie počuli. Keď si pamätáte, bolo to na hodinách literatúry v škole, keď sme sa učili o románe poľského spisovateľa Henryka Sienkiewicza z roku 1896, za ktorý mu o 9 rokov neskôr bola udelená Nobelova cena. Dej sa odohráva v rímskom impériu za vlády cisára Nerona a zároveň opisuje začiatky kresťanstva. No nielen v literatúre je tento výraz „Quo vadis? – Kam ideš?" stále živý. Vlastne stretávame sa s touto otázkou možno dennodenne. Keď sa nás niekto pýta: Kam ideš? A odpoveď je tak rôznorodá ako sú rôznorodé ciele našej cesty. Do obchodu, k lekárovi, do práce, na návštevu, do školy, do prírody, do kostola...

Každý si vyberáme svoj cieľ cesty. Aký je ten tvoj cieľ cesty? Kam ideš? Prečo niektorí ľudia idú každú nedeľu do kostola na svätú omšu? Prečo si na to privstanú? A prečo ich susedia spoza okna často hodnotia? A vlastne prečo sláviť Eucharistiu – svätú omšu?

Vďaka Bohu, ešte existujú ľudia, ktorí chápu veľkosť a nezaslúženosť Božej lásky, za ktorú treba poďakovať. Inými slovami povedané, sú to tí putujúci na tejto zemi, ktorí chcú dôjsť do zasľúbenej zeme ako Izraeliti po odchode z Egypta. Čiže chcú nájsť túto zasľúbenú zem. A chodia do kostola. Možno, že im čosi chýba, čo nachádzajú práve v kostole. Chodím do kostola a odpovedám na to, čo som dostal. Boh ma obdaroval veľkým darom a ja som mu za to vďačný. Dal mi život, vieru, učí ma láske, dal mi priateľov, ktorí síce nie sú bez chýb, ale delia sa so mnou o môj život. Krstom ma prijal do Cirkvi, posilnil birmovkou a pozval ma k nádhernému povolaniu. Som ako tak zdravý, chutí mi jesť a chutí mi aj žiť. Cítim plnosť života a som za to vďačný Bohu. Ak teda vlastním takéto bohatstvo, je spravodlivé a slušné poďakovať sa tomu, kto ma obdaroval. Ak od niekoho dostanem päť miliónov korún, iste mu budem nesmierne ďakovať. A nepadne mi to vôbec ťažko. A keďže som slušne vychovaný, do kostola chodím preto, aby som vedel „vzdávať vďaky". To je podstata Eucharistie. A tu sme pri koreni slova, čo znamená Eucharistia. Eucharistia znamená vďakyvzdanie – preto teda chodím do kostola.

Ďalším motívom mojej návštevy kostola je, že som jednoducho človek, ktorý má telo, ale aj nesmrteľnú dušu. Mám srdce, ktoré je večne nespokojné a túži po niečom hlbšom, po naplnení. Srdce sa chce nasýtiť plnosťou života. Nechce ostať prázdne. Ako som už spomenul, to, že som človek, znamená, že potrebujem patriť aj do spoločenstva. Nie som nejaký samotár, oddelený od spoločenstva. Normálny človek vždy hľadá ľudí a inklinuje k spoločenstvu. A toto spoločenstvo, do ktorého chodím a ktoré sa schádza v kostole, zhromažďuje Duch Svätý. Je to dielo Ducha Svätého, ktorý nás zjednocuje a spája. Duch Svätý z nás vytvára tajomné mystické Kristovo telo. V kostole počúvam Toho, kto má slová večného života. Ježiš Kristus. Jeho hlas napĺňa moje srdce, moje požiadavky, posilňuje ma a usmerňuje v mojom živote. Takto celkom jednoducho je možné odpovedať tým, ktorí sa pýtajú, prečo chodím do kostola.

A tu je skúsenosť jedného kňaza. Istá vysokoškoláčka zaklopala na moju kanceláriu a požiadala ma o rozhovor. Bol dosť zvláštny. Hneď vo dverách mi zvestovala, že o kostol ani nezakopla. Neverí v Boha a nemá ani záujem čosi podobné v živote hľadať. Zdá sa jej to nezmyselné. Okamžite ma teda informovala, kto je. Je neveriaca, nie tá, ktorá potrebuje kostol. Jej otázka však bola jednoduchá a priama: „Existuje láska? Veríte v lásku?" Bolo to pre mňa prekvapenie, pretože som nebol pripravený na takúto priamu otázku z čista jasna. „To, čo najviac potrebujeme, je láska," vyšlo zo mňa akosi automaticky. „Len neviem, o akú lásku Vám ide a kde ju hľadáte. A prečo mi vlastne kladiete túto otázku?" odpovedal som protiotázkou. Po chvíli váhania si opatrne sadla, akoby prišla do neznámeho kozmického prostredia. Veľmi pomaly si sadala. Veľmi opatrne sa správala k človeku, ktorý je „farár". Hádam aj mala dojem, že patrím do skupiny ľudožrútov. Vyhŕkla z nej odpoveď: „Všade okolo seba vidím rozpad priateľstiev, manželstiev, lások a všetkého krásneho. Vidím zlý a skazený svet." Povedal som: „Ale veď si ho budujete bez Boha, slobodne, nezávisle, podľa svojej chuti, nemôže byť zlý. Boh vám do toho nezasahuje. Čiže ste slobodná, máte svet podľa svojich predstáv." Povedala: „Ale to je ilúzia." Reagoval som: „Prosím Vás, to nemôže byť ilúzia, keď vy si vytvárate svoj svet podľa svojej chuti. Robíte si ho dokonalým podľa svojich predstáv a nikoho do toho nevpúšťate. Dokonca ani do kostola nechodíte, a tak Vám to nekazia ani farári. Predsa nemôžete byť z toho sklamaná. Takže nie je to ilúzia." Trvala však na svojom: „Je to ilúzia." Ja: „Zvláštne. Človek sa celé dejiny snaží oslobodiť od Boha, aby nakoniec predsa skonštatoval, že bez Boha je to ilúzia?" Potom pokračoval môj monológ: „Láska je. Existuje. Denne sa jej dotýkame, no kde ju vlastne hľadáme? A o akej láske hovoríme? Je tu Božia láska, ktorá sa nám denne dáva cez Eucharistiu, cez Božie slovo, cez spoločenstvo, ktoré my často odmietame ako starožitnosť. Viem však, o akej láske hovoríte vy, milé dievča. O láske zmyselnej, egoistickej, zlodejskej. O láske, ktorá vyžmýka osobu ako citrón. A potom nastane v človeku prázdnota, rozchod, rozpad. Ježiš nás učí milovať a darovať sa. Hovorí o láske priateľskej, sebaobetujúcej, darujúcej sa." Tomu sa však musíme naučiť vo svätej omši. „Vy si myslíte, že som najhoršia?" spýtavo sa na mňa pozrela. „Vôbec nič si nemyslím. Vy sa musíte rozhodnúť a otvoriť iné dvere ako dvere zábavných podnikov, obchodných centier... Najprv dvere kostola, potom dvere spovednice a napokon dvere lásky." „Zablúdiť" do kostola znamená pustiť Ježiša do svojho srdca. V kostole sa nudia iba tí, ktorí nechápu, čo je pre človeka dôležité. Tí, ktorí doteraz neobjavili hĺbku slova „láska".

Quo vadis? – Kam ideš? Do kostola. Prečo chodíš do kostola? Lebo odpovedám na to, čo som dostal. Boh ma obdaroval veľkým darom a ja som mu za to vďačný. Nech sa nebránime ani nehanbíme, hoci aj po dlhých rokoch urobiť tento krok a vybrať si cestu a jej cieľ... Quo vadis? – Kam ideš?

text a foto: Roman Kupčák, duchovný otec vo Farnosti Valaská

KB Valaská - Osrblie - ZOH v Soči

Do bojov zasiahnu až traja naši reprezentanti: ženy P. Fialková , T. Poliaková, muži T. Hasilla

T. Poliaková

T. Hasilla

KB Valaská - Osrblie - výsledky

Prvé kolo Viessmann pohára:

Pre všetky kategórie mimo žiakov sa uskutočnilo 28- 29.12.2013 v Osrblí.

Bežali sa rýchlostné a preteky s hromadným štartom a dosiahli sme umiestnenie:

Dorastenky 16-17: T. Krnáčová 7,6
Dorastenci 18-19: F. Kramla 5,2, F. Skačan 6,5, A. Krbila 7,9, R. Kubaliak 9,12, M. Kúdelka 10,13,
Juniori M. Kubaliak: 1,1
Juniorky I. Fialková: 1,1
Ženy P. Fialková: N,2, T. Poliaková N,3, L. Šimová 2,5
Muži T. Hasilla: N,6, M. Šima N,8, N. Gröne 9,14, Berčík Adam 8,N, L. Kramla 14,N

Druhé kolo Viessmann pohára:

Pre všetky kategórie sa uskutočnilo 18- 19.01.2014 v Osrblí.

Bežali sa rýchlostné a vytrvalostné preteky a dosiahli sme umiestnenie:

Žiačky 10-11: S. Pacerová 6,6
Žiačky 12-13: J. Graňaková 3,1, T. Sivčaková 10,17
Žiaci 12-13: B. Matovič 9,12, R. Floch 11,13, J. Vološin 10,5
Žiačky 14-15: J. Machyniaková 3,3, B. Zelenčíková 9,8, M. Wagnerová 14,10
Žiaci 14-15: P. Štrba 6,6, E. Troliga 20,16, V. Slezák 8,9, J. Kolečár 24,17
Dorastenky 16-17: T. Krnáčová 8,3
Dorastenci 18-19: F. Kramla 4,6, F. Skačan 7,4, A. Krbila 8,8, R. Kubaliak 11,7
Juniorky I. Fialková 1,N
Juniori M. Kubaliak 2,N
Ženy L. Šimová 2,N
Muži N. Gröne 5,4, A. Berčík 9,8, L. Kramla 12,N

Celkové výsledky Viessmann pohára leto 2013

Hodnotenie klubov - KB Valaská-Osrblie sa stal celkovým víťazom a vyhral aj v kategórii žiakov:

Žiaci 10-11: J. Vološin 6 , B. Matovič 10, Š. Demény 11, R. Floch 15
Žiačky 12-13: J. Machyniaková 1, J. Graňaková 5, T. Sivčaková 20, M. Wagnerová 24
Žiaci 12-13: J. Kolečár 3, V. Slezák 6
Žiačky 14-15: T. Krnáčová 2, B. Zelenčíková 7, K. Janíková 17
Žiaci 14-15: P. Štrba 9, A. Políček 17, K. Fodrek 18, E. Troliga 20
Dorastenci 16-17: F. Skačan 6, A. Krbila 5, F. Koľaj 11
Dorastenci 18-19: F. Kramla 3, R. Kubaliak 5, M. Kúdelka 10
Juniori M. Kubaliak 2, A. Berčík 7
Ženy T. Poliaková 3, L. Šimová 6, M. Darmová 8
Muži N. Gröne 3

JB

STREETBALLOVÝ TURNAJ

Dňa 21.12.2013 sa uskutočnil v telocvični ZŠ Valaská 15. ročník streetballového turnaja O pohár starostu obce Valaská. Zúčastnilo sa na ňom 8 tímov, ktoré odohrali v priateľskej atmosfére celý turnaj. Víťazom sa stal tím Cream della cream z Martina pred JBC z Brezna a našim Jumpers (R. Gonda, M. Koralka, R. Severeny).

Ďakujeme všetkým zúčastneným a hlavne sponzorom, bez ktorých by sa táto akcia nedala zorganizovať: Marek Poliak, Patrik Madliak, Krčma u Pltníka, Anna Gondová a OcÚ Valaská.

Robert Severeny

Pozemský raj človek premieňa na cintorín vyhynutých živočíchov

Nič na tomto časnom pozemskom svete nerobí človeka ľudskejším ako láska k všetkým ostatným jedincom ľudského pokolenia, ako aj k všetkým ostatným živým stvoreniam planéty Zeme, ktorou našich prapredkov Adama a Evu naočkoval. Pri stvorení prezieravý a dobrotivý boh. Ak je teda človek rozumný od prvopočiatku týmto najvznešenejším pozemským citom k prírode a je rastlinným a zvieracím podnájomníkom Stvoriteľom trvale zaočkovaný, prečo sa táto skutočnosť nijako zvlášť pozitívne neprejavuje v správaní sa tohto živočíšneho druhu v prírodných zátišiach na úsvite tretieho milénia. Dokonca je tomu celkom naopak.

U rozumného človeka akoby postupne stále viac a viac narastalo chorobné, ba až hriešne sebavedomie nadradenosti nad všetkým ostatným stvorenstvom pozemského sveta. Ľudské pokolenie si výlučne len a len pre seba uzurpuje nárok zmocniť sa výsostného práva rozhodovať o vlastníctve prírodných systémov a zdrojov, ako aj o spôsobe ich manažmentu, ktorý v mnohých prípadoch ani v najmenšom neprihliada na životné nároky a potreby rastlín a živočíchov, ktoré majú svoje nikým, a teda ani človekom rozumovým, neodňateľné domovské práva.

Svojimi často ekologicky do najmenších dôsledkov nepremyslených hospodárskymi a rekreačno – športovými aktivitami narúša mimoriadne krehké vzťahy, vytvárané po stáročia medzi jednotlivými zložkami zraniteľných ekosystémov, čím nápadne znižuje ich odolnostný potenciál. Prírodninám – rastlinám a živočíchom – aplikáciou nevhodného manažmentu koruna tvorstva drasticky mení optimálne podmienky na život a násilne ich odsúva do najnevďačnejších rol živoriacich stvorení, neraz v katastroficky zničenom životnom prostredí, ak spustošenie po nešetrenom účinkovaní nesvedomitého človeka – drevorubača v lese, necitlivého človeka - poľnohospodára na lúke, nezodpovedného človeka – ťažbára nafty v mori možno ešte životným prostredím vôbec nazvať ..V takýchto nevhodných podmienkach na život nemajú rastliny a živočíchy ani len minimálne šance na prežitie, nieto ešte vyhliadky na splnenie si základného poslania na tomto svete – zachovania pochodne života.

Vari sa živočíšny druh Homo sapiens spamätá naozaj až vtedy, keď svojím ľahostajným a nesvedomitým počínaním zamorí jedmi na oživenej planéte Zemi skrz – naskrz všetku pôdu a vodstvo, keď všetky panenské prírodné zátišia zaprace skládkami nepotrebného odpadu? Keď všetky lúky zakvitnuté pestrou paletou farieb kvietkov začierni prachom a smogom, keď svojimi neuváženými aktivitami spôsobí v najodľahlejšom prírodnom zátiší vyschnutie posledného jarčeka. Keď svojím samopašným správaním vyhubí posledného jedinca vzácneho vtáčieho reliktu ,aby sa predajom jeho preparátu ešte viac obohatil? Keď na najneprístupnejšom horskom úbočí ziskuchtivo vyrúbe posledný chránený strom, keď značným znečistením ovzdušia zadusí na najvyššom nedostupnom vrcholku nebotyčného skalného brala poslednú endemickú kvetinku? *Miroslav Saniga*

Valaštiansky hlásnik, Obecný úrad Valaská, Nám. 1. mája 460-8, Valaská 976 46. Redakčná rada: Monika Senčeková, Mgr. Milena Fábryová, Mgr. Štefánia Piliarová, Mgr. Adriana Bundová, Danka Králiková, korektúra Mgr. Anna Pisárová. Grafická úprava: Ivor Páleník - I.P.PRESS Brezno. Redakčná rada nezodpovedá za gramatickú správnosť a štylizáciu textov. Kontakt: tel. 6711509, email: dankakralikova@sanynet.sk. Obecné noviny Valaštiansky hlásnik boli zaregistrované na OÚ v Brezne 5.9.2003, evidenčné číslo: EV 2832/08, ISSN 1338-9599, IČO vydavateľa: 313904.